

VOORWOORD

Aanleiding Kleine Gids

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) van kracht geworden. Op 1 januari 2015 is deze opgevolgd door de Wmo 2015. Hoewel laatstgenoemde wet voortbouwt op eerdere wetten en met name op de Wmo, heeft zij toch een eigen karakter. De wet kan gevolgen hebben voor de rechten, mogelijkheden en positie van grote groepen Nederlanders. Deze Kleine Gids zet op een rijtje wat in de Wmo 2015 de zaken zijn waar mensen op mogen rekenen en met welke dingen ze daarbij rekening moeten houden.

Wmo, Wmo (2007) of Wmo 2015?

Dit boek gaat over de Wmo 2015, die in tegenstelling tot de Wmo een jaartal in de titel voert. Toch zal in dit boekje omwille van de leesbaarheid vanaf nu meestal kortweg gesproken worden over de Wmo als de Wmo 2015 wordt bedoeld. Daar waar bedoeld wordt op de Wmo van 2007, zal de term Wmo (2007) worden gebruikt.

Ambitie Kleine Gids

Mensen verschillen van elkaar. Gemeenten verschillen van elkaar. En de Wmo stelt individueel maatwerk centraal. Dat maakt het onmogelijk om in het bestek van een publicatie als deze alle mogelijke antwoorden voor alle mogelijke vragen in alle mogelijke situaties te geven. Beoogd wordt om met de Kleine Gids een drieslag te maken, die kan helpen de werking van de Wmo in de eigen situatie te begrijpen. In de eerste plaats wordt aandacht gegeven aan de ambities, vorm, inhoud en insteek van de Wmo. Door hieraan aandacht te besteden kunt u als lezer/gebruiker een indruk krijgen van de algemene richting van de wet. In de tweede plaats wordt aandacht besteed aan een aantal grotere en veelvoorkomende situaties waarop de wet betrekking heeft. Ten derde wordt duidelijk gemaakt hoe de structuur van beleid en uitvoering is georganiseerd.

Opbouw

De Kleine Gids voor de Wmo bestaat uit zes delen. In deel I – dat bestaat uit een hoofdstuk – wordt ingegaan op de algemene inrichting van de Wmo.

In deel II wordt de procedure, die nogal afwijkt van het gangbare, stap voor stap beschreven. Van melding tot besluit worden de relevante zaken besproken.

In deel III wordt ingezoomd op de maatschappelijke ondersteuning, waar deze zoal uit kan bestaan en in welke vormen deze verstrekt kan worden.

In deel IV staat de toegang tot de gemeente centraal. Via welke kanalen kan de burger zich melden bij de gemeente?

Deel V richt zich op professionals. In dit deel wordt weergegeven wat de gevolgen van de Wmo zijn voor aanbieders van ondersteuning en de gevolgen voor aanbieders van wonen, zorg en welzijn die niet direct een contract met de gemeente afsluiten, maar die desondanks zullen worden geconfronteerd met veranderingen.

Deel VI bevat een begrippenlijst.

Opmerkingen en reacties

De Wmo is in 2015 geheel herzien. Zij is echter onverminderd een complexe wet, misschien nog wel meer dan voorheen, die vermoedelijk dynamisch zal blijven. Hoewel gepoogd is om zoveel mogelijk relevante onderwerpen te behandelen en om juiste en volledige informatie te verstrekken, is het natuurlijk altijd mogelijk dat u elementen mist, misschien wel foutieve informatie aantreft of in de praktijk dingen tegenkomt waarvan u het relevant acht dat ze in een volgende versie van deze Kleine Gids worden opgenomen of gecorrigeerd.

Graag ontvangen wij dergelijke suggesties van u. U kunt uw reacties, onder vermelding van 'Kleine Gids Wmo 2015' in het onderwerpveld, mailen naar info@schulinck.nl.

Terminologie

De persoon die maatschappelijke ondersteuning behoeft, wordt in dit boek consequent aangeduid met cliënt. Ofschoon deze term in onbruik was geraakt en vermoedelijk niet door iedereen geapprecieerd wordt, is er wel voor gekozen, omdat hiermee aansluiting wordt gezocht bij de terminologie van de Wmo zelf.

In deze Kleine Gids zult u in het algemeen de term 'de gemeente' tegenkomen, hoewel juridisch meestal 'het college van burgemeester en wethouders' of eventueel 'de gemeenteraad' wordt bedoeld. Het is echter spraakgebruik om te refereren aan 'de gemeente' en aangezien dit boek zich niet primair richt op een juridische doelgroep is ervoor gekozen het begrip 'de gemeente' veelal te laten staan. Dat is prettig voor de leesbaarheid.

Ik hoop dat de Kleine Gids enige duidelijkheid kan scheppen in het dynamische veld van de maatschappelijke ondersteuning en wens alle betrokken partijen veel wijsheid toe bij het werken met deze ingewikkelde maar fascinerende wet.

Voorwoord

Tot slot nog dit: deze derde druk is bewerkt door ondergetekende. De tweede druk werd verzorgd door Erik Boersma en ondergetekende, terwijl de eerste druk van de hand was van Stijn van Cleef.

Kees-Willem Bruggeman

Juridisch adviseur, beleidsadviseur en auteur gemeentelijk sociaal domein, Brug Consult

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord / V

Lijst van afkortingen / XV

Deel I Algemeen / 1

1

Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 / 3

- 1.1 Waar gaat de Wmo over? / 3
 - 1.1.1 Algemeen / 3
 - 1.1.2 Maatschappelijke ondersteuning / 4
 - 1.1.3 Gemeenten aan zet, met steeds minder kaders / 4
- 1.2 De structuur van het gemeentelijk beleid / 5
 - 1.2.1 Plan / 5
 - 1.2.2 Verordening / 7
 - 1.2.3 Nadere regels/besluit en beleidsregels / 8
- 1.3 Wat is maatschappelijke ondersteuning? / 8
 - 1.3.1 Algemene voorzieningen / 9
 - 1.3.2 Maatwerkvoorzieningen / 9

Deel II Procedure / 11

2

Melding en persoonlijk plan / 13

- 2.1 Melding / 13
- 2.2 Persoonlijk plan / 13

3

Onderzoek en gesprek / 15

3.1 Cliëntondersteuning / 15

3.2 Het gesprek / 16

3.3 Onderzoek / 16

4

Aanvraag en besluit / 19

4.1 Aanvraag / 19

4.2 Besluit / 19

5

Niet eens met de gemeente? / 21

5.1 Bezwaar maken tegen een beslissing / 21

5.2 Een klacht indienen over de manier waarop de gemeente handelt / 23

Deel III Maatschappelijke ondersteuning / 25

6

Aanspraak op maatschappelijke ondersteuning / 27

6.1 Wettelijke regels / 27

6.1.1 De doelgroep / 28

6.1.2 Welke beperkingen? / 30

6.1.3 Voorliggende voorzieningen / 30

6.1.4 Voorrang eigen kracht / 31

6.1.5 Voorrang gebruikelijke hulp / 31

6.1.6 Voorrang mantelzorg en hulp uit het sociale netwerk / 32

6.1.7 Voorrang algemene voorzieningen / 32

6.2 Gemeentelijk beleid / 32

6.2.1 Goedkoopst compenserend / 33

6.2.2 Algemeen gebruikelijk / 34

6.2.3 Langdurig noodzakelijk / 34

6.2.4 Overige voorwaarden / 35

6.2.5 Hardheidsclausule / 35

X

6.3	De Wmo voor mantelzorgers en vrijwilligers / 35
6.3.1	Wat zijn mantelzorgers en vrijwilligers? / 35
6.3.2	Wat kan een mantelzorger aan ondersteuning verwachten? / 36
6.3.3	Praktische ondersteuning / 36
6.3.4	Mantelzorgcompliment / 37
6.3.5	Informatie, advies en immateriële ondersteuning / 37
6.3.6	Wat kan een vrijwilliger van de gemeente verwachten? / 38
7	
	Compensatiegebieden / 39
7.1	Zelfredzaamheid / 39
7.1.1	Hulp bij het huishouden / 40
7.1.2	Woonvoorzieningen / 48
7.1.3	Rolstoelen / 54
7.1.4	Begeleiding / 55
7.2	Participatie / 56
7.2.1	Vervoersvoorzieningen / 56
7.3	Beschermd wonen / 61
7.4	Opvang / 61
8	
	Verstrekkingsvormen / 63
8.1	Algemene voorzieningen / 63
8.2	Maatwerkvoorzieningen (in natura) / 64
8.3	Persoonsgebonden budget / 65
8.4	Financiële tegemoetkoming? / 66
9	
	Bijdrage in de kosten / 67
9.1	Kaders van de bijdrage in de kosten / 67
9.1.1	Bijdrageplichtig inkomen / 68
9.1.2	De hoogte van de bijdrage in de kosten / 69
9.1.3	Hoogte van de bijdrage in de kosten voor opvang / 72
9.1.4	Hoogte van de bijdrage in de kosten voor beschermd wonen / 72

- 9.2 Wie bepaalt wat? / 72
- 9.2.1 De gemeente / 72
- 9.2.2 Het CAK / 73
- 9.3 Vaststelling van de bijdrage in de kosten / 73
- 9.4 Geen korting meer op de bijdrage in de kosten / 73
- 9.5 Betalingstermijn van de bijdrage in de kosten / 74
- 9.6 Herziening van de bijdrage in de kosten / 74
- 9.7 Bijdrage in de kosten voor minima vaak vergoed via de bijzondere
 bijstand / 74
- 9.8 Bijdrage in de kosten voor algemene voorzieningen / 74

Deel IV Toegang tot de gemeente / 75

10

Wmo-loket en sociaal wijkteam / 77

- 10.1 Het Wmo-loket / 77
- 10.1.1 Voor wie is het loket bedoeld? / 77
- 10.1.2 Loket elektronisch, telefonisch en fysiek te bezoeken / 79
- 10.1.3 Het loket thuis / 79
- 10.1.4 Gemeentelijke regie, of: elk loket is het goede loket / 80
- 10.1.5 Waarvoor bij het loket terecht? / 80
- 10.2 Het sociaal wijkteam / 82
- 10.3 Landelijke websites / 83

11

Meepraten over de Wmo in de gemeente / 85

- 11.1 Participatiestructuur / 86
- 11.2 Wmo-raad of cliëntenraad? / 87

Deel V De Wmo voor professionals / 89

12

Wat betekent de Wmo voor de aanbieders van ondersteuning? / 91

- 12.1 Wanneer moeten Wmo-diensten worden aanbesteed en wat betekent dat
 voor aanbieders? / 91

- 12.2 Wat betekent keuzevrijheid voor aanbieders? / 94
- 12.3 Welke kwaliteitseisen stelt de Wmo aan producten en diensten? / 94

13

Wat betekent de Wmo voor aanbieders van wonen, welzijn en zorg? / 97

- 13.1 Wat is te vinden in dit hoofdstuk? / 97
- 13.2 Gemeenten als voordeur / 97
- 13.3 Gemeenten als financier met weinig middelen / 98

Deel VI Begrippenlijst / 99

Trefwoordenregister / 103

Wet maatschappelijke ondersteuning 2015

Dit hoofdstuk presenteert in vogelvlucht de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo). De bedoeling van dit hoofdstuk is een beeld te geven van hoe de wet in elkaar steekt en hoe de verschillende elementen met elkaar samenhangen. In verdere hoofdstukken gaan we dieper in op de verschillende aspecten van de Wmo.

1.1 Waar gaat de Wmo over?

1.1.1 Algemeen

Op 1 januari 2007 is de Wmo (2007) in werking getreden. De doelstelling van deze wet was om maatschappelijke ondersteuning te bieden, zodat mensen konden 'meedoen'. Meedoen betekent dat mensen zo lang mogelijk zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren en actief kunnen deelnemen aan de samenleving. Dat meedoen geldt voor iedereen, jong en oud, ongeacht of iemand beperkingen ondervindt of niet. Meedoen kan op verschillende manieren worden bewerkstelligd, bijvoorbeeld met vrijwilligerswerk of mantelzorg, maar ook met het bieden van goede informatie, ondersteuning bij de opvoeding en hulp bij het huishouden.

Natuurlijk heeft niet iedereen hulp van de overheid nodig om te kunnen meedoen in de maatschappij. De grote meerderheid kan zichzelf prima redden en velen zetten zich uit eigen beweging in voor anderen. Er zijn echter ook mensen die hulp kunnen gebruiken omdat ze niet op eigen kracht kunnen meedoen. Dat kan zijn omdat ze de weg niet weten, de regie kwijt zijn, problemen hebben met opgroeien of met het opvoeden van hun kinderen. Soms gaat het om mensen die zelf de hulpverlening niet weten te vinden, ouderen in een isolement, mensen die zich schamen zorg te vragen of mensen die geen zorg willen vragen, terwijl ze dat eigenlijk wel nodig hebben. Anderen hebben enige mate van ondersteuning nodig, omdat ze sommige dingen vanwege een beperking niet zelf kunnen. De Wmo draait om het bieden van ondersteuning, in welke vorm dan ook, om mensen te laten meedoen.

In de Wmo is het bereik van de wet uitgebreid. Waar onder de Wmo (2007) zelfredzaamheid en participatie nog centraal stonden, is daar onder de Wmo 2015 de zorg voor opvang en beschermd wonen bijgekomen. Daarmee is het takenpakket van de gemeente in omvang toegenomen.

De Wmo is een wet die algemene kaders en randvoorwaarden stelt, waarbinnen de gemeenten in grote vrijheid de uitvoering ter hand nemen, op basis van nadere regelstelling op lokaal niveau ('medebewind').

1.1.2 *Maatschappelijke ondersteuning*

De kern van de Wmo is nog altijd het bieden van maatschappelijke ondersteuning, zodat mensen kunnen 'meedoen' en zich kunnen 'handhaven in de samenleving'. Het begrip maatschappelijke ondersteuning is in de Wmo (artikel 1.1.1) omschreven als:

1. bevorderen van de sociale samenhang, de mantelzorg en vrijwilligerswerk, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, alsmede voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld;
2. ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische psychische of psychosociale problemen zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving;
3. bieden van beschermd wonen en opvang.

Op deze terreinen moeten gemeenten beleid vaststellen (zie paragraaf 1.2.1).

1.1.3 *Gemeenten aan zet, met steeds minder kaders*

Als mensen niet zelf kunnen meedoen en zich onvoldoende kunnen handhaven in de samenleving, ook niet met hulp uit de sociale omgeving, is het de verantwoordelijkheid van de gemeenten om maatschappelijke ondersteuning te bieden. De Wmo bevat slechts kaders. De gemeenten zijn onder de Wmo dus aan zet, net zoals dat onder de Wmo (2007) al het geval was.

Onder de Wmo (2007) was de plicht voor gemeenten om de participatie en de zelfredzaamheid van cliënten te ondersteunen overigens niet onbegrensd. Op vier concrete terreinen moesten cliënten gecompenseerd worden in hun beperkingen:

- a. het voeren van een huishouden;
- b. het zich verplaatsen in en om de woning;
- c. het zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel;
- d. het ontmoeten van medemensen en op basis daarvan aangaan van sociale verbanden.

In de huidige Wmo zijn deze resultaatgebieden niet terug te vinden. Gemeenten hebben meer ruimte om de maatschappelijke ondersteuning vorm te geven. Natuurlijk is dat onder omstandigheden ook lastig voor gemeenten, want waar ligt de grens? De omschrijving van maatschappelijke ondersteuning, zoals weergegeven in paragraaf 1.1.3, is het voornaamste handvat dat de wet biedt. Daarnaast zijn in de Wmo bepalingen opgenomen over de verhouding met andere wetten, de keuzevrijheid van de cliënt en de kwaliteit en continuïteit van ondersteuning. Ook bevat het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 een aantal kaders, vooral over de bijdrage in de kosten. Die zaken komen in deel III van deze Kleine Gids uitgebreid aan de orde.

Het Rijk bepaalt de speelruimte van de gemeenten niet alleen langs inhoudelijke weg (via de wettekst), maar ook via de financiële weg. Gemeenten ontvangen van het Rijk namelijk een bedrag waarmee zij hun taken moeten uitvoeren. Gemeenten moeten, mede omdat dat bedrag beperkt is, keuzes maken in wat zij belangrijk vinden en waaraan zij hun geld willen besteden.

Al met al kan worden gesteld dat gemeenten de verantwoordelijkheid hebben gekregen om uitvoering te geven aan de Wmo, maar dat het Rijk daar wel zekere kaders aan stelt.

1.2 De structuur van het gemeentelijk beleid

De Wmo is een medebewindswet, een 'decentrale' wet. Dat betekent dat het Rijk kaders heeft gesteld, maar dat gemeenten binnen die kaders zelf de wet verder moeten uitwerken in lokale regels. Wel legt het Rijk aan gemeenten op om dat steeds meer in samenhang met andere decentrale wetten te doen. Het is dan ook de bedoeling dat de gemeente een samenhangend beleid voert op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, publieke gezondheid, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen. Het is aan de gemeente zelf om een lokale invulling te geven aan dat beleid. Daarbij geven de Wmo en het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 deels aan welke organen binnen de gemeente, gemeenteraad of college, wat kunnen of moeten doen.

1.2.1 Plan

In de eerste plaats moet de gemeenteraad een of meerdere plannen opstellen waarin hij richting geeft aan het door hem te voeren beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning. In het plan moet de gemeente aandacht besteden aan het totale beleid

op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning. Het gaat dus om samenhangend beleid. In het plan beschrijft de gemeenteraad in ieder geval de beleidsvoornemens die erop gericht zijn:

- de sociale samenhang, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking te bevorderen, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente te bevorderen, alsmede huiselijk geweld te voorkomen en te bestrijden;
- de verschillende categorieën van mantelzorgers en vrijwilligers zoveel mogelijk in staat te stellen hun taken als mantelzorger of vrijwilliger uit te voeren;
- vroegtijdig vast te stellen of cliënten maatschappelijke ondersteuning behoeven;
- te voorkomen dat cliënten op maatschappelijke ondersteuning aangewezen zullen zijn;
- voorzieningen te verstrekken op de gebieden als genoemd in paragraaf 1.1.3 voor degenen die maatschappelijke ondersteuning behoeven.

Het plan is erop gericht dat:

- cliënten zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven;
- cliënten die beschermd wonen of opvang ontvangen een veilige woonomgeving hebben en, indien mogelijk, weer in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

In het plan moet bijzondere aandacht worden besteed aan:

- een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, publieke gezondheid, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen;
- de samenwerking met zorgverzekeraars en zorgaanbieders met het oog op een zo integraal mogelijke dienstverlening;
- keuzemogelijkheden tussen aanbieders voor degenen aan wie een maatwerkvoorziening wordt verstrekt, waarbij rekening wordt gehouden met de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van cliënten, in het bijzonder voor kleine doelgroepen;
- de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking;
- de wijze waarop de continuïteit van hulp wordt gewaarborgd, in het bijzonder ten aanzien van de persoon die door het bereiken van een bepaalde leeftijd geen jeugdhulp als bedoeld in de Jeugdwet meer kan ontvangen;
- mogelijkheden om met inzet van begeleiding, waaronder dagbesteding, mensen zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving te laten blijven;
- de vraag of er een tegemoetkoming wordt verstrekt aan personen met een beperking of chronische psychische of psychosociale problemen die daarmee verband houdende aannemelijke meerkosten hebben;

- de wijze waarop burgers worden geïnformeerd over de personen die kunnen optreden als vertegenwoordiger van iemand die zelf niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake.

De gemeenteraad bepaalt voor welke periode het plan zal gelden; dat doet de wet niet meer. Het plan vermeldt ook welke resultaten het gemeentebestuur in deze periode wenst te behalen, welke criteria worden gehanteerd om te meten hoe deze resultaten zijn behaald en welke 'outcome-criteria' worden gehanteerd ten aanzien van aanbieders. Het plan kan tussentijds worden gewijzigd.

1.2.2 Verordening

De gemeenteraad moet een verordening vaststellen over de verlening van maatschappelijke ondersteuning. De verordening geeft richting aan het lokale beleid en bepaalt de regels daaromtrent. In de verordening wordt in ieder geval bepaald:

- op welke wijze en op basis van welke criteria wordt vastgesteld of een cliënt voor een maatwerkvoorziening voor zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen of opvang in aanmerking komt;
- op welke wijze de hoogte van een persoonsgebonden budget wordt vastgesteld, waarbij geldt dat de hoogte toereikend moet zijn;
- welke eisen worden gesteld aan de kwaliteit van voorzieningen, waaronder eisen met betrekking tot de deskundigheid van beroepskrachten;
- ten aanzien van welke voorzieningen een regeling voor de afhandeling van klachten van cliënten vereist is;
- ten aanzien van welke voorzieningen een regeling voor medezeggenschap van cliënten over een voorgenomen besluit van de aanbieder die voor de gebruikers van belang zijn, vereist is;
- hoe cliënten worden betrokken bij de uitvoering van de Wmo;
- hoe de gemeente omgaat met bestrijding van ten onrechte ontvangen voorzieningen en misbruik van de Wmo;
- of een cliënt een bijdrage in de kosten verschuldigd is voor een voorziening;
- op welke wijze het college zorgdraagt voor een jaarlijkse blijk van waardering voor de mantelzorgers van cliënten in de gemeente;
- onder welke voorwaarden het persoonsgebonden budget besteed mag worden aan hulp uit het sociale netwerk;
- hoe een goede verhouding tussen prijs en kwaliteit van voorzieningen gewaarborgd wordt;
- hoe, als daartoe in het plan is besloten, de tegemoetkoming in de aannemelijke meerkosten eruitziet.

In de volgende hoofdstukken komen deze punten terug. Uiteraard mag de verordening niet in tegenspraak zijn met de Wmo en het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Dat zijn immers 'hogere' regels.

De VNG heeft een modelverordening opgesteld die door gemeenten gebruikt kan worden. Veel gemeenten hebben dat model inderdaad gevolgd.

1.2.3 *Nadere regels/besluit en beleidsregels*

De verordening bepaalt grotendeels hoe de gemeenteraad de ondersteuningsplicht invult. De verordening regelt echter niet altijd alles tot in detail. Sommige zaken worden beschouwd als te praktisch om door de gemeenteraad te laten regelen; daartoe zou in die visie het college beter in staat zijn. Een reden daarvoor kan zijn dat de desbetreffende zaken nogal aan verandering onderhevig zijn, terwijl het niet de bedoeling is dat de verordening ieder jaar moet worden aangepast. Om die reden kan de gemeenteraad besluiten om het college een aantal regels te laten vaststellen die eigenlijk in de verordening van de gemeenteraad behoren te staan en die dus hiërarchisch 'onder' de verordening staan. Zulke regels van het college hebben vaak de naam 'besluit', 'nadere regels' of 'nadere regeling'. Aan deze zogenaamde delegatie van de verordenende bevoegdheid worden door de CRvB echter behoorlijk strenge grenzen gesteld. Zo is het, in tegenstelling tot wat nogal eens voorkwam, bijvoorbeeld verboden om bij nadere regels te bepalen hoe de diverse hoogten van pgb's luiden. Volgens de CRvB dienen de 'essentialia' in de verordening zelf te worden geregeld. Niet altijd is even duidelijk wat onder dergelijke essentialia dient te worden verstaan.

Naast nadere regels – die een verordening op collegeniveau zijn – bestaan er beleidsregels. Deze leggen vaak op detailniveau vast hoe de verstrekkingen van de gemeente eruitzien en hoe de in de verordening genoemde criteria voor de verstrekkingen precies moeten worden ingevuld. In de beleidsregels is bijvoorbeeld vaak terug te vinden welk niveau van hulp bij het huishouden wordt geleverd bij welke indicatie en hoe ver en hoe vaak nu eigenlijk gebruik kan worden gemaakt van het systeem van collectief vervoer. Beleidsregels zijn een bevoegdheid van het college, omdat ze een reeds bestaande bevoegdheid nader invullen. In beleidsregels mogen dan ook geen dingen staan die in strijd zijn met de nadere regels, de verordening, het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 of de wet.

1.3 **Wat is maatschappelijke ondersteuning?**

Maatschappelijke ondersteuning door gemeenten vindt in de praktijk grotendeels plaats via het verstrekken van voorzieningen. In deze paragraaf gaan we kort in op de verschillende typen voorzieningen en hun verschijningsvorm. In deel III staat een

uitgebreidere beschrijving van de voorzieningen en de zaken die daarbij spelen, zoals de voorwaarden om daarvoor in aanmerking te komen, de toegang en de bijdrage in de kosten.

1.3.1 *Algemene voorzieningen*

Een algemene voorziening is een voorziening die snel beschikbaar is op het moment dat hulp nodig is en die een beperkte toegangsbeoordeling kent, waarbij in het algemeen geen acht wordt geslagen op de specifieke (persoons)kenmerken van de persoon met beperkingen en waarbij de voorziening naar zijn aard niet is afgestemd op de kenmerken van de persoon met beperkingen. Voorbeelden van algemene voorzieningen zijn buurthuizen, klussendiensten, formulierenbrigades, ouderenadviseurs, boodschappenservices, maaltijddiensten, enzovoorts. Bij sommige gemeenten geldt het collectiefvervoerssysteem ook als een algemene voorziening, hoewel daarvoor meestal geen beperkte toegangsbeoordeling geldt en dat collectiefvervoerssysteem dan dus eigenlijk geen algemene, maar een maatwerkvoorziening is. Vaak worden de algemene voorzieningen in natura verstrekt. Voor algemene voorzieningen kan ook een bijdrage in de kosten gevraagd worden. In hoofdstuk 8 komen de algemene voorzieningen uitgebreider aan bod.

1.3.2 *Maatwerkvoorzieningen*

Maatwerkvoorzieningen zijn voorzieningen die speciaal voor de persoon met beperkingen worden georganiseerd, aangebracht of gemaakt. Het kan bijvoorbeeld gaan om een aanpassing aan de woning, een scootmobiel of iemand die de cliënt komt helpen bij het huishouden.

Binnen de maatwerkvoorzieningen kunnen de 'collectieve voorzieningen' nog worden onderscheiden die ondanks wat de naam doet vermoeden (weliswaar collectief aangeboden) maatwerkvoorzieningen zijn. Het bekendste voorbeeld is het zogenaamde collectiefvervoerssysteem. Die variant van openbaar vervoer wordt uitgevoerd met busjes of taxi's die ook voor mindervaliden toegankelijk zijn.

Zie hoofdstuk 8 voor een uitgebreidere beschrijving van maatwerkvoorzieningen.

